

Милеџа Аћимовић Ивков

ЖУДЊА ЗА СМИСЛОМ

(Дејан Алексић: *Биџи*, Културни центар Новог Сада, Нови Сад, 2013)

Песнички говор Дејана Алексића мења се, постепено. Линија те промене обухвата његов морфолошки лик, али задире и у тематске и садржинске слојеве. Прегавши да своје поетско писмо обликује на подлози неосимболистичке традиције нашег песništва, односно одредивши се да буде њена савремена индивидуално-стваралачка инкарнација, он је одабрао и то да се неке традиционалне и сложене форме поетског говора у њему пристало активирају. А стваралачка употреба тих форми стиха и исказа подстакла је фразеолошки сложен и умудрен говор његове поезије, и каткад до апстрактног усијања доведен језик. Због тога је била нужна промена. Активан стваралачки искорак ка слободнијем третману форме, и местимице наративно приклоњење различитим видовима стварности постали су њен видљиви израз.

Бивајући укључен у такве (затворене) форме, његов песнички говор није престао да се пита о себи, да буде аутореференцијалан. Као што, истовремено, он није престао ни да се саморефлективно преиспитује, да се изграђује и стабилизује око језгра напетости које образују самосвесни напор ка изрицању важних искустава и сазнања и, истовремено, настојање да се остане самозатајен, нечујан, нем. У такву је позицију, која је већ по себи парадоксална и чија парадоксалност има шире значењске импликације, постављен и субјект песничке књиге *Биџи* која је постала нова вршна тачка развојног лука/генезе овог већ оглашеног ствараоца.

Укључивши у просторни опсег својих песама историјске ликове и архајске пределе и, њима насупрот, интимни простор „собне митологије“ Дејан Алексић је, већ у првом циклусу и првој песми, свој поетски говор чврсто везао „за мало копно сопственог тела“ и „живу земљу“. За оне тематске приновке који су му омогућили да у своје песме уведе читаву географију чулности и искуства, али да их отвори за тематизовање елемената видљивог света, непосредне стварности. Остајући, при том, веран вајкадашњем настојању да твори упечатљиве визуелне и чувствене песничке слике. Настојању које га је, међу другим одликама и вредностима његовог песничког света/писма, препознатљиво издвојило и показало како он, временом, свој стваралачки исказ кристалише у „мала сидра једноставних реченица“, којима настоји да обухвати смисао што измиче.

Уводећи у своје нове песме топос тела које обележава искуство трајања он је, на подлози што је чини призвано сећање, у песми „Ожиљци“ говорном субјекту задао да из удвојене перспективе осмотри, промисли и проосећа додир дечачког тела са перорезом и видљиве последице („Те – наизглед следе – зарасле очи меса“) те ране игриве несмотрености. Активирано сећање на рани бол показало је у коликој је зна-

чајној мери он укључен у трајање и памћење тела, пошто је ожиљак постао „спомен/ На давнашњу игру“. А осматрена из друге перспективе, која је одређена ауторовом самосвешћу и настојањем да његов поетски опис буде симболистички обликован почетни мотив, у завршници песме, добија вредност симболичке фигуре која указује и на сам процес стварања песме („љуштећи fine/ Наносе опсена са стварности“). На тај начин постаје видно како се разматрање искуства тела – из две супротстављене перспективе, спољашње и унутарње – смисаоно усложњава и богати и како, у том процесу, тело постаје активни медијум у који се уписују и сабирају искуства од којих поједина имају изразиту, преломну улогу у животу субјекта песме. Тај рано кушани бол, у свом драматичном исходу, у искуству песничког субјекта имао је вредност судбинског сусрета са коначношћу живота. Бивајући трајно „уписан у кожу“ он је довео до те одсудне спознаје, док је у призваном сећању постао повод за развијену песму сложених значења и дубоких увида у смисао постојања.

Казујући у песми „Заборавио сам“ како „велике теме узмичу“, говорни субјект песама из ове Алексићеве књиге свој исказ обликује око тема свакодневног трајања, али тако што он не бива само опис простора интима или сведени извештај о свакодневљу већ се, чешће, он усмерава на препознавање и издвајање оних тренутака постојања који измичу тромој инерцији свакодневља и постају ванвремени, повлашћени, важни. У опису таквих тренутака постаје јасно како је намера овог песника најпретежније окренута препознавању, описивању и дивинизацији врхунаца смисла трајања. Некада су ти вршни тренуци препознати у часовима породичне, интимне тоpline, а каткада су опет за њихову подлогу узимане карактеристичне слике из лектире. Тек, Алексићева поетска имагинација уме да „сликама поринутим у језик“ дочара размере обесвећене савремености, на једној, и постојање сталне потребе за проналажењем смисаоних ослонаца у животу, на другој страни. Због тога понека његова песма, или претежнији део у њој, уме да буде претворена у малу расправу о могућностима, дOMETИМА и вредностима поезије чији говор, у Алексићеве парадоксалној пројекцији, постаје сметња за потпуно разумевање јер, казаће он у песми „Искушења лектире“ да „Лирика је живља на местима/ Где оно што називамо животом/ Нема више шта да каже“. Тако се у поезији овог песника, иначе склоног перифрастичној реторици, сложеном фразирању и стилским украсима, дошло до тачке занемелости као истинске основе за разумевање говора поезије. Као својеврсног врхунца у којем се сједињују неомеђени токови живота са надгледаном имагинацијом која их непрестанце преводи у сугестивне и значењски отежала песничке слике.

Идеја о утрнућу говора као поузданијем начину за досезање смисла, развијана је у неколико (чак узастопних) песама ове књиге. У песми чији наслов већ указује на метапоетску природу у њој развијаног расуђивања „Да би написао добар стих...“, Алексић каже: „Најпре треба да умакнеш језику,/ Који те гони као свећа/ Тражећи да будеш његов фитиљ“. У наредној песми „Пчела“ говорни субјект истиче: „Ипак, оно што хтедох да ти кажем/ Измиче се, да би било тачније речено,/ Будући да само одсутан смисао/ Чини да у свету проналазимо грешке“, да би у песми „Дани учења у самоћи“ своју анитетичку поетичку дијалектику овај песник исказао поетичком лозинком: „Моје уверење да поезија нису речи,/ Већ одсуство оног о чему сведоче“. Кроз такве

одрешите исказе поетичке свести и стваралачке воље, указује се како у Алексићевом поетском свету скоро да нема чврстог ни стабилног ослонца. У песми „Пањ“ се та хајдеговска позиција осетљивог субјекта остављеног на голој ледини постојања очитује у елементарној огољености.

Не налазећи у свету ослонца, песнички субјект отуда често посеже за оживљавањем сећања. Кроз слике и поуке које отуда притичу, он своју ослабљену позицију у савремености ујашњава и смисаоно сенчи. Отуда бива и то да у друштву пријатеља, кроз неусиљен разговор „о обичним стварима“, те излишне речи буду „опрљене смислом“. Тако се у стану, на тераси, око пријатеља, образује аура коју исијавају „једноставни мир“ и „спокој“ што се око њих шири. Ето како се мале речи о обичним стварима, у овој песми јаке симболичке завршнице, групишу у кратке исказе, реченице што урастају „У живи рој око ужарене кугле смисла“. Тада и оно што иначе „измиче говору“, или што се у меланхоличној интонацији јавља у „тамни час“, постане део призиване одуховљене атмосфере; хуманим и духовним вредностима установљеног поретка, без којег живот није друго до голо залудно трајање.

Управо таквом безизражајном трајању насупрот настају ове мисаоно дубоке и емотивно изражене, почесто меланхолично осенчене и каткад иронијским севом прожете, а досезању и сабирању у свету умањених или кобно удаљених видљивих исказа светости и смисла сржно посвећене, сликовите и речите песме Дејана Алексића. У њима је он исказао склоност ка продубљивању и варирању давно освојеног и утврђеног идејног и тематског поља, релаксацији морфолошког лика – поетичког профила, као што је у њима уверљиво досегао и потврдио и неке од највиших и најуспелијих израза своје песничке уметности.